

Ivo Everts van ATES Control brengt eigenaren weer 'in control'

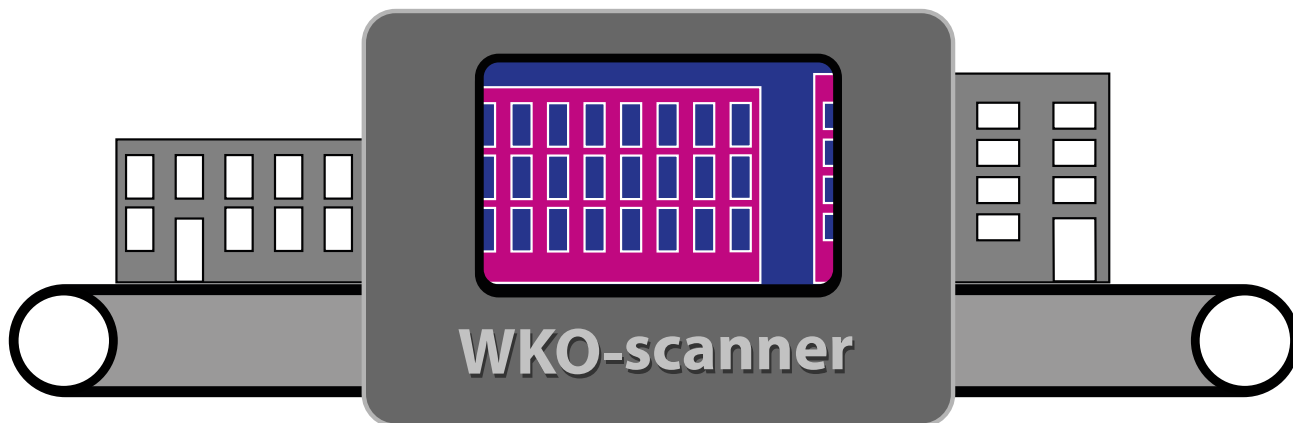
“Basisfouten kun je er met de WKO-scan snel uit halen”

In 2017 introduceerde het Gebruikersplatform Bodemenergie de WKO-scan. Met dit instrument kan een ervaren adviseur op een snelle, objectieve en gedegen wijze de eigenaren van een WKO-systeem inzicht geven in de prestaties van hun systeem. Een jaar na dato zijn al meerdere WKO-scans uitgevoerd en de resultaten zijn positief maar laten tegelijk zien dat er nog veel werk aan de winkel is. Het is positief dat de scan goed werkt maar het is tevens duidelijk dat we heel vaak met relatief eenvoudige ingrepen nog erg veel kunnen optimaliseren.

Dat het Gebruikersplatform Bodemenergie het initiatief nam om de WKO-scan te ontwikkelen heeft drie redenen, vertelt voorzitter Dick Westgeest. “Allereerst blijkt er een enorme behoefte te zijn aan het optimaliseren van bestaande klimaatinstallaties met bodemenergie. Uit diverse onderzoeken blijkt dat een hoog percentage van de WKO-systemen niet optimaal en soms zelfs ronduit slecht presteren. De tweede reden is de wens vanuit de markt, zowel van eigenaren als van de toeleverende industrie, om het imago van de klimaatinstallatie met WKO te verbeteren. Zo lang potentiële opdrachtgevers horen en zien dat dergelijke systemen niet optimaal functioneren, zijn en blijven ze huiverig om hierin te investeren. Het derde argument om de WKO-scan te ontwikkelen komt vanuit de doelstelling van het gebruikersplatform, namelijk het behartigen van de belangen van eindgebruikers met deze installaties.”

Deskundigheid in de markt

Voor de uitvoering van een WKO-scan maakt het Gebruikersplatform Bodemenergie gebruik van de deskundigheid in de markt. Externe deskundigen van verschillende marktpartijen kunnen door het Gebruikersplatform Bodemenergie worden aangesteld om de WKO-scan uit te voeren. Zij worden ingewijd in de werkwijze en de methodiek van de WKO-scan en kunnen – bij gebleken deskundigheid – de scan bij eindgebruikers uitvoeren. Het Gebruikersplatform Bodemenergie is als organisatie verantwoordelijk voor het aanbieden van de WKO-scan en het afsluiten van de overeenkomst met de eindgebruikers die de scan willen toepassen. Onder meer het lidmaatschap van het Gebruikersplatform Bodemenergie is een voorwaarde om de WKO-scan te laten uitvoeren.

Veel onwetendheid

“We beginnen de WKO-scan altijd met een open gesprek”, zegt Ivo Everts van ATES Control, een van de specialisten die namens het gebruikersplatform de scans mag uitvoeren. “In zo’n gesprek inventariseren we eerst hun beleving; niet alleen bij de eigenaar maar liefst ook bij een aantal gebruikers. Mensen die voor hun dagelijks werk in het gebouw aanwezig zijn. Soms zijn er duidelijk aanwijsbare klachten bij zowel de beheerder als de gebruikers. Maar net zo vaak hebben de mensen het niet door dat de installatie niet goed werkt. Ik weet persoonlijk niet wat ik erger vind”, zegt Everts.

“Vervolgens vragen we of wij de documenten kunnen inzien die bij oplevering van het systeem door de installateur of technisch dienstverlener zijn achtergelaten. Het is echter opvallend hoe vaak die informatie niet of niet accuraat beschikbaar is. Meestal is er geen goede revisie gemaakt, waardoor de ontwerptekeningen niet overeenkomen met het systeem dat is opgeleverd. Ook kom ik maar zelden een goede, regeltechnische beschrijving tegen. Dergelijke gegevens vormen de footprint van de installatie.”

Zekere mate van onderschatting

De organisatorische zaken rondom het beheer en onderhoud van een bodemenergiesysteem zijn vaak niet duidelijk bij eigenaren en beheerders. Dick Westgeest en Ivo Everts praten in dat verband ook over onderschatting, al zal dat meestal niet bewust gebeuren. “Het is wel opvallend dat veel eigenaren niet goed op de hoogte zijn van hun energiegebruik. Zij kunnen het verbruik ook niet uitsplitsen tussen de verschillende installaties in hun gebouw. Elke eindgebruiker zou toch op zijn minst moeten weten, in orde van grootte, hoeveel energie zijn installaties gebruiken. Hoeveel voor de warmtepompen, hoeveel voor de back-up ketels en hoeveel energie je jaarlijks uit de bodem haalt en er weer instopt. Als die kennis er niet is, dan is het ook niet vreemd dat de monitoring meestal niet op orde is. Wil je een WKO-systeem goed in de hand houden, dan is monitoring, en op gezette tijden de resultaten ook evalueren, pure noodzaak”, vindt Everts.

Rapportage is niet alleen belangrijk vanwege je verplichting aan de provincie, maar juist ook om een ontregeling of een vreemde gedraging van het systeem snel en vroegtijdig te ontdekken. “Zodra wij de WKO-scan uitvoeren, willen we ook in het gebouwbeheersysteem en de monitoringsoftware kunnen meekijken. Dat vereist dus niet alleen medewerking van de eigenaar, maar vaak ook van de technisch dienstverlener die op het project actief is”, zegt Everts. “Zonder toegang tot de monitoring en de geregistreerde gegevens is het vrijwel niet mogelijk om op een goede, gefundeerde manier een oordeel over het presteren van de WKO uitspraken te doen.”

Globale prestatie-indicatie

Naast de gesprekken met de betrokkenen en de monitoring van het gebouwbeheersysteem, zal de expert ook het ontwerp en de systeemopzet van de installatie beoordelen. Samen met de ontwerpgegevens, de revisiedocumenten, de energieverbruiksgegevens en de jaaropgaven van de WKO kan hij zich een goed oordeel vormen over het presteren van het systeem. “De eerste rapportage zal een globale indicatie geven van de onderdelen waar optimalisaties mogelijk zijn. Geregeld kunnen we, met de aandachtspunten die we direct al identificeren, forse verbeteringen realiseren. Als bijvoorbeeld de monitoring laat zien dat het temperatuurverschil maar 3 graden is tussen de aanvoer uit de bron en de temperatuur waarmee het water weer de bodem ingaat, dan ligt daar al een eerste verbeterpunt. Ook een hele hoge schakelfrequentie is een teken dat de hydraulische afstemming niet klopt. Maar als je dergelijke problemen wilt oplossen, moet je wel dieper in het systeem duiken. Wij ronden de scan af met een rapport waarin we de eigenaar een overzicht geven van alle onderdelen waarop verbeteringen en optimalisaties mogelijk zijn. Maar de WKO-scan is in dat opzicht echt puur een diagnose. Veelal is er een behandeltraject noodzakelijk om de onderliggende problemen te verhelpen,” zegt Everts.

Dick Westgeest vertelt dat het wel de bedoeling is dat de eindgebruiker dan ook doorpakt. “Uiteindelijk is het in ieders belang dat het WKO-systeem weer optimaal rendeert. Dat kan betekenen dat nader onderzoek nodig is naar bijvoorbeeld de prestaties van alle deelsystemen. Soms gaat het zover dat de expert die de WKO-scan uitvoerde, samen met het onderhoudsbedrijf, alle instellingen en afstellingen naloopt en waar nodig teruggezet naar ontwerpuitgangspunten. Soms zijn er aanpassingen in de installatie nodig. Uiteraard blijft de eigenaar degene die uiteindelijk beslist.”

Een volwassen technologie

Dat het Gebruikersplatform Bodemenergie sterk inzet op WKO-scans en het uitvoeren van de verbeteringen die daaruit voortkomen, heeft een logische reden. “Het is zo ontzettend jammer en ook onnodig dat bodemenergie door slecht presterende WKO-systemen een slechte naam krijgt”, vindt Ivo Everts. “De technologie is echt volwassen genoeg om probleemloos en efficiënt te functioneren. De randvoorwaarde is alleen dat we niet alleen een goed ontwerp maken en dat dit ontwerp ook deskundig wordt geïnstalleerd. Belangrijker nog is dat er in de fase daarna goed beheer wordt gepleegd. Uitgebreide monitoring van de systemen en betrokkenheid van de eigenaar of beheerder is echt essentieel.”

“Eigenaren moeten ook weten dat zij er niet alleen voor staan. Juist om hen te helpen en hun kennisniveau op het juiste peil te brengen, hebben we het gebruikersplatform opgericht”, zegt Dick Westgeest. De WKO-scan is voor leden in principe gratis, mits er na de scan ook gebruik wordt gemaakt van de diensten van de ‘scanner’ die de implementaties van de verbeteringen voorbereidt, de uitvoering begeleidt en de inregeling optimaliseert’.

Als mensen meer informatie wensen, kunnen ze op onze website kijken of contact met mij opnemen. Daarnaast kunnen leden ook meerdere keren per jaar naar kennissessies komen die wij voor hen organiseren. Wil je weten welke bijeenkomsten eraan komen, kijk ook daarvoor op onze website www.gebruikersplatformbodemenergie.nl.”